

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W TORUNIU**

**PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA
w Nadleśnictwie Żołędowo
na lata 2022-2031**

Akceptuję:

Nadleśniczy
Nadleśnictwa Żołędowo

Zatwierdzam:

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych
w Toruniu

Nadleśnictwo Żołędowo, 28 października 2021 rok

**Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa
w Nadleśnictwie Żołędowo
obowiązujący w okresie od 01.01.2022 r. do 31.12.2031**

Program powstał przy udziale „Komisji Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo na lata 2022-2031”, powołanej Zarządzeniem Nadleśniczego Nadleśnictwa Żołędowo nr 32/2021 z dnia 14.07.2021 r., Zn.spr.: ZG.7161.18.2021, w której skład weszły następujące osoby:

1. Tadeusz Chrzanowski – RDLP w Toruniu – Kierownik Zespołu ds. Komunikacji Społecznej
2. Monika Pałka – RDLP w Toruniu – Specjalista ds. komunikacji społecznej
3. Weronika Wróblewska – Nadleśnictwo Żołędowo - przewodniczący
4. Mariola Czerwińska – Związek Harcerstwa Polskiego
5. Violetta Frelichowska – Szkoła Podstawowa w Niemczu
6. Grażyna Szczepańczyk – Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy
7. Ewa Turska-Skibicka – Przedszkole Niepubliczne „Tęcza” w Bydgoszczy
8. Natalia Babachanian – Biuro Komunikacji Społecznej Miasta Bydgoszcz

Układ programu:

1. Wprowadzenie:
 - 1a. Podstawy prawne Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa.
 - 1b. Cele edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Żółędowo.
 - 1c. Podsumowanie działalności edukacyjnej nadleśnictwa w latach 2012-2021.
2. Protokół z posiedzenia Komisji Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żółędowo.
3. Charakterystyka naturalnych walorów edukacyjnych nadleśnictwa.
4. Obiekty edukacji leśnej nadleśnictwa.
5. Obiekty edukacji leśnej innych podmiotów znajdujące się na terenie Nadleśnictwa Żółędowo.
6. Partnerzy Nadleśnictwa Żółędowo w edukacji leśnej społeczeństwa.
7. Wydawnictwa edukacyjne o nadleśnictwie.
8. Regulamin zajęć edukacyjnych w Nadleśnictwie Żółędowo.
9. Planowane działania i przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2022-2031.
10. Plany roczne działalności edukacyjnej nadleśnictwa.
11. Sprawozdania roczne z działalności edukacyjnej nadleśnictwa.

1. Wprowadzenie.

*Wpatrz się głęboko,
głęboko w przyrodę,
a wtedy wszystko lepiej zrozumiesz.*

-Albert Einstein

Edukacja przyrodniczo-leśna i ekologiczna powinna być nieodzowną częścią edukacji w życiu człowieka. Niezbędne jest zatem wyposażenie zarówno dzieci, jak i dorosłych w wiedzę przyrodniczą (w tym o wiedzę o lesie), a także kształtowanie postawy ekologicznej, rozumianej jako rozwinięte poczucie więzi ze światem przyrody i jego częściami.

Człowiek XX wieku zachłusnął się możliwościami, jakie daje rozwój technologii i stopniowo zaczął odchodzić od natury. Postęp cywilizacyjny to naturalna kolej rzeczy, jednak brak stałego obcowania z przyrodą, często przynosi negatywne skutki emocjonalne i zdrowotne. Od dawna wiadomym jest, że kontakt z naturą ma pozytywny wpływ na życie człowieka już od jego najmłodszych lat.

1a. Podstawy prawne Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa.

Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo został utworzony na podstawie **Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku** w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, wprowadzające w życie dokumenty o nazwie „Kierunki rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych” oraz „Wytyczne do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Edukacja leśna społeczeństwa jest zadaniem Lasów Państwowych, wynikającym również z założeń „**Polityki leśnej państwa**” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.).

1b. Cele edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo.

Cele edukacji leśnej w nadleśnictwie:

- upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej;
- podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z wszystkich funkcji lasu;
- upowszechnianie zasad udostępniania lasu;

- uświadomienie zagrożeń dla lasu oraz poznania metod przeciwdziałania tym zagrożeniom;
- upowszechnianie wiedzy o działaniach Lasów Państwowych w zakresie ochrony przyrody i środowiska;
- budowa zaufania społecznego dla działalności zawodowej leśników.

Cele edukacji leśnej społeczeństwa są realizowane w oparciu o następujące treści:

- budowa i funkcjonowanie ekosystemów leśnych;
- zagrożenia i ochrona lasów;
- szkółkarstwo leśne i hodowla lasu;
- znaczenie drewna, jego produkcja, odnawialność, naturalność;
- ochrona przyrody;
- znaczenie lasów: przyrodnicze, społeczne i produkcyjne;
- rola leśnika w gospodarowaniu zasobami przyrody.

1c. Podsumowanie działalności edukacyjnej nadleśnictwa w latach 2012-2021.

Działalność edukacyjna Nadleśnictwa Żołędowo prowadzona była przez ostatnie 10-lecie w oparciu o „Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo na lata 2012-2021” zatwierdzony przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

Zrealizowano następujące zadania:

1. Zgodnie z założeniami, edukacja leśna w nadleśnictwie kierowana jest do dzieci, młodzieży i osób dorosłych, zarówno dla mieszkańców terenu działania Nadleśnictwa Żołędowo, jak i poza nim.
2. Nadleśnictwo organizowało różnego rodzaju konkursy o tematyce leśnej, przeprowadzono m.in. jesienny konkurs na zebranie największej ilości żółdki „Żółdziowe zbiory”, które później wykorzystane były do dokarmiania zwierzyny leśnej.
3. Zgodnie z ustaleniami, corocznie odbywały się posiedzenia komisji, której członkowie proponowali formy i kierunki edukacji na dany rok (przez sytuację w kraju wywołaną wirusem SARS-CoV-2, posiedzenie komisji w 2020 i 2021 roku nie odbyło się).
4. Dla osiągnięcia maksymalnych efektów edukacji leśnej, nadleśnictwo współpracowało m.in. z Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim

w Bydgoszczy, Miastem Bydgoszcz, Starostwem Powiatowym w Bydgoszczy, Gminami Osielsko, Sicienko i Dobrcz.

5. Nadleśnictwo współpracowało w zakresie edukacji leśnej z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Ekologicznej i Leśnym Parkiem Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku.
6. Jednym z założeń było utrzymanie współpracy z gimnazjami (w trakcie programu nastąpiła reforma edukacji, polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrotu do 8-letniej szkoły podstawowej), szkołami podstawowymi i przedszkolami na wcześniejszym poziomie – współpraca została rozszerzona o kolejne placówki.
7. Kontynuowane było współorganizowanie przez nadleśnictwo projektu edukacyjnego „Leśna Skrzynia Skarbów”, który został również skierowany do placówek szkół podstawowych.

W roku szkolnym 2020/2021 odbyła się XII edycja projektu, która przez sytuację wywołaną pandemią, przyjęła formę online. W XII „Leśnej Skrzyni Skarbów” udział wzięło 2700 dzieci oraz 170 nauczycieli z 21 placówek przedszkolnych i 16 szkół podstawowych. Co roku w parku nadleśnictwa organizowana była wstawa prac dzieci wykonanych w ramach projektu.

Wystawa z 2019 r. Fot. W.Wróbiewska

8. Wspieraliśmy i braliśmy udział w akcjach organizowanych przez inne organizacje, takich jak np. sadzenie drzew i krzewów przy placówkach edukacyjnych. Włączaliśmy się w akcje sprzątanía organizowane przez np. Fundację Zielone Jutro, Stowarzyszenie Czysta Puszcza Bydgoska.

9. Systematycznie prowadziliśmy edukację przyrodniczo-leśną na ścieżce edukacyjnej w Leśnictwie Kruszyn, w parku przy siedzibie nadleśnictwa, na Szkółce Leśnej Trzyczyn oraz w szkołach i przedszkolach.

Zajęcia edukacyjne dla dzieci w Leśnictwie Kruszyn Fot. M.Wojcieszkiewicz

10. W miarę możliwości finansowych byliśmy obecni na festynach organizowanych przez szkoły, gminy, poszczególne osiedla Miasta Bydgoszcz, Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy, PZŁ oraz inne instytucje.

Festyn z okazji Dnia Dziecka w Szkole Podstawowej w Osielsku 2019 rok, Fot. W.Wróbiewska

Ponadto:

1. Przeprowadziliśmy inwestycję polegającą na przebudowie wiaty edukacyjnej na izbę edukacyjną (w 2017 roku przyłączyliśmy energię elektryczną, w 2020 roku przyłączyliśmy gaz), która jest teraz głównym budynkiem edukacyjnym nadleśnictwa.
2. W Parku Edukacji Przyrodniczo-Leśnej im. Św. Huberta utworzyliśmy „Leśnotekę”, działającą w myśl idei bookcrossingu, która polega na pozostawianiu przeczytanych książek w miejscach publicznych po to, aby znalazca mógł je przeczytać i znów puścić w obieg. Oprócz tego w parku powstały nowe elementy ścieżki edukacyjnej np. tablice, czy tak zwana „kostka wiedzy” o drzewach.

„Leśnoteka” w parku przy nadleśnictwie Fot. W.Wróbiewska

„Kostki wiedzy” o drzewach w parku nadleśnictwa Fot. W.Wróbiewska

3. Sukcesywnie wyposażaliśmy stoisko promocyjne nadleśnictwa o nowe, ciekawe materiały edukacyjne.
4. Dzieliliśmy się ze społeczeństwem sadzonkami drzew i krzewów, np. w ramach akcji #sadziMY.
5. Organizowaliśmy akcje sprzątania lasów, np. w ramach #sprzątaMY.
6. Organizowaliśmy społeczne sadzenia lasów.

Spółeczne sadzenie lasu przez nauczycieli Fot. M.Wojcieszkwicz

7. Do oferty edukacyjnej wprowadziliśmy zajęcia w formie online. Placówki korzystały z tej możliwości, podczas trwania nauki zdalnej.

Na stronie internetowej nadleśnictwa zamieściliśmy informację o możliwości wzięcia udziału w zajęciach edukacyjnych z leśnikiem w formie online Fot. W.Wróbiewska

2. Protokół z posiedzenia Komisji Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo.

Protokół z posiedzenia „Komisji Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Żołędowo na lata 2022-2031

Posiedzenie rozpoczęła Anna Radowska Nadleśniczy Nadleśnictwa Żołędowo, która przywitała zebranych gości oraz podsumowała ostatnie 10 lat edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie Żołędowo. Wspomniała o osobach zaangażowanych do tej pory w edukację (Zbigniew Sikora, Kazimierz Stosik, Michał Wojcieszewicz, Piotr Tabaka). Od dwóch lat głównym edukatorem w Nadleśnictwie jest Weronika Wróblewska. W nowym 10-leciu należy zmienić sposób myślenia i podejście do edukacji z uwagi na zmiany jakie zachodzą na całym świecie.

Weronika Wróblewska Specjalista Służby Leśnej przypomniała, że „Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa” tworzy się raz na 10 lat (lata obowiązywania to: 2022-2031) i przedstawiła działania, jakie Nadleśnictwo podejmowało przez ostatnie 10 lat, nakłady na infrastrukturę turystyczną, wydawnictwa własne, projekty w jakich brało udział Nadleśnictwo. Następnie zaprezentowała film nagrany przez Piotra Szczepańczyka zachęcający do wzięcia udziału w grze terenowej na terenie parku przy Nadleśnictwie (gra była skierowana do nauczycieli biorących udział w projekcie Leśna Skrzynia Skarbów). Ponadto w parku przy Nadleśnictwie ma być ukryta skrytka do zabawy w geocaching.

Tadeusz Chrzanowski z RDLP w Toruniu opowiedział, jak wyglądały początki edukacji w Lasach Państwowych. 20 lat temu leśnikom przypisano zadanie edukacji leśnej społeczeństwa, by zwiększyć wiedzę o gospodarowaniu lasami. Początkowo edukacja odbywała się tylko w Leśnych Kompleksach Promocyjnych, a teraz każde nadleśnictwo ma swojego edukatora i dysponuje odpowiednią infrastrukturą edukacyjną i turystyczną. Najważniejszym zadaniem edukacji leśnej jest dotarcie do lokalnej społeczności. Leśnicy nie są w stanie zastąpić nauczycieli i dlatego trzeba poszukiwać wśród lokalnej społeczności partnerów, którzy podzielą się swoimi umiejętnościami i doświadczeniem. Nauczanie przyrody i biologii w szkołach odbywa się w formie wykładów, dlatego samemu trzeba się bardzo angażować w żywy kontakt z przyrodą. Następuje ewolucja edukacji. Nastąpiło duże ożywienie wśród aktywistów ekologicznych, jednak nie zawsze się to przekłada na wiedzę i merytoryczne podejście do debaty. W obecnych czasach w mediach społecznościowych krytykuje się użytkowanie lasu i jest to bardzo jednostronne podejście do tematu. Komisja edukacji jest właśnie po to, by zachęcić ludzi do współpracy. Edukacja jest dodatkiem do pracy leśnika.

Weronika Wróblewska wspomniała, że do tej pory organizowaliśmy różne spotkania i szkolenia dla leśników i nauczycieli. W czasie pandemii przyjęły one formę wykładów on-line czy gier terenowych, by mimo wszystko, nie przerywać działań edukacyjnych.

Grażyna Szczepańczyk z Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszcy zauważyła, że obecnie dzieci nie mają możliwości doświadczania przyrody, bo więcej czasu spędzają „on-line”.

Anna Radowska podkreśliła, że edukacja dzieci przedszkolnych i klas młodszych szkół podstawowych przebiega wzorcowo, natomiast edukacja nastolatków wymaga poprawy i mamy tu duże pole do popisu.

Mariola Czerwińska ze Związku Harcerstwa Polskiego zwróciła uwagę na to, że pandemia ograniczyła wiele działań edukacyjnych, ale mimo to, przeprowadzono akcję „Przebudzenie”, która wiele działań przeniosła poza harcówki. Spotkania odbywały się w małych grupach. Zapytała o możliwość zorganizowania miejsca dla harcerzy, w którym mogliby oni poćwiczyć w lesie i zdobywać punkty z pionierki.

Anna Radowska pozytywnie odniosła się do tego pomysłu i zaproponowała dalszą dyskusję w celu ustalenia miejsca i terminu.

Piotr Tabaka Zastępca Nadleśniczego zaproponował udostępnienie (wypożyczenie) drewna na szalasy itp.

Anna Radowska przedstawiła bushcraft - nową aktywność, którą można uprawiać i przybliżyła koncepcję nowego programu w Lasach Państwowych „Zanocuj w lesie”. Zwróciła uwagę na to, że informacja o tym gdzie i ile osób przebywa/nocuje byłoby z korzyścią dla ich i naszego bezpieczeństwa.

Mariola Czerwińska zwróciła się z pytaniem, czy na terenie lasów udostępnionych do nocowania, można by przygotować miejsce do rozpalania ogniska.

Anna Radowska powiedziała, że miejsce na ognisko musiałyby być monitorowane z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe lasów, dlatego należałoby je zlokalizować w innym miejscu, dalej od terenów zurbanizowanych.

Ewa Turska – Skibicka opowiedziała o projekcie „Młodzież i dzieci konta śmieci” i jego szczególnym aspekcie współpracy nastolatków z młodszymi dziećmi, dzięki czemu młodzież bardzo się angażowała, a jednocześnie uczyła odpowiedzialności za młodsze dzieci („maluch plus duży”).

Natalia Babachanian z Biura Komunikacji Społecznej Miasta Bydgoszcy pochwaliła młodzież z bydgoskich szkół średnich za działania na rzecz ochrony środowiska i współpracę z młodszymi dziećmi za co otrzymali nagrodę i tytuł EKOBHATER.

Mariola Czerwińska poprosiła o możliwość organizowania akcji społecznych i edukacyjnych w dni wolne od pracy albo popołudniami, by mogła w nich uczestniczyć większa liczba zainteresowanych.

Natalia Babachanian zauważyła, że akcje typu sadzenie lasu, powinny być poprzedzone informacją/szkoleniem o tym, jak opiekować się posadzonymi roślinami, ponieważ niektórzy zapominają, że o drzewa trzeba dbać.

Tadeusz Chrzanowski zalecił wzajemne uzgadnianie terminów akcji edukacyjnych i odpowiednie przygotowanie terenów leśnych.

Piotr Tabaka poinformował, że do Nadleśnictwa zgłosił się Urząd Dozoru Technicznego, którego pracownicy chcą posadzić las na terenie leśnictwa Trzyszczyń.

Anna Radowska zauważyła, że ostatnio stało się modne organizowanie sadzenia lasu w firmach i traktowane jest to jako forma integracji pracowników.

Weronika Wróblewska przypomniała o akcjach zbierania kasztanów i żołądki, które nadal cieszą się dużym zainteresowaniem. Dzieci bardzo angażują się w tę akcję.

Natalia Babachanian powiedziała, że w czasie pandemii bardzo popularne stało się zbieranie śmieci w lasach.

Weronika Wróblewska poinformowała, że planowana jest duża akcja zbierania śmieci we wrześniu i ma być to akcja weekendowa.

Tadeusz Chrzanowski omówił „tematy trudne” w edukacji leśnej. Społeczeństwo obecnie domaga się informacji o tym, co się dzieje w lasach i o prowadzonej gospodarce leśnej. Szczególnie ważne jest informowanie mieszkańców osiedli miejskich zlokalizowanych na granicy miasto – las. W programie musi się znaleźć zapis o informowaniu lokalnej społeczności o tym, jakie działania leśnicy podejmują w lesie, zwłaszcza, że media często podają negatywny obraz gospodarki leśnej.

Natalia Babachanian zauważyła, że na wszelkie negatywne reakcje w mediach, należy bardzo szybko odpowiadać i dyskutować zapraszając do rozmowy wszystkie strony. Najgorzej widziane jest pozostawienie takiej sprawy bez odpowiedzi. Wskazała też grupę seniorów, jako najbardziej zainteresowanych wszelkimi formami edukacji odbiorców. Szczególnie słuchacze uniwersytetów trzeciego wieku są bardzo ciekawi świata i na spotkanie z nimi trzeba się bardzo dobrze przygotować od strony merytorycznej.

Mariola Czerwińska wspomniała o dużej popularności kanałów edukacyjnych prowadzonych w serwisie Youtube przez Lasy Państwowe, na których można znaleźć wiele informacji podanych w bardzo przystępny sposób.

Grażyna Sczepańczyk podkreśliła duże znaczenie wszelkich akcji społecznych, jednak odniosła się z rezerwą do akcji sprzątania świata, w których mają uczestniczyć dzieci, z uwagi na odpady niebezpieczne. Powiedziała, że „lepiej zapobiegać, niż leczyć”.

Tadeusz Chrzanowski zalecił, by dla dzieci przed taką akcją dokładnie przejrzeć teren i sprawdzić, czy jest on dla nich bezpieczny.

Anna Radowska wyraziła swoje zaniepokojenie w tej sprawie, bowiem zdarzają się śmieci tak niebezpieczne, że nie wiadomo, jak z nimi postępować.

Mariola Czerwińska wyraziła uznanie dla akcji rozpropagowanej na Facebooku „zabierz 5 z lasu” – forma akcji jest przystępna dla każdego i wykorzystuje potrzebę ludzi do „pochwalenia się” swoimi osiągnięciami w mediach społecznościowych”.

Anna Radowska chciałaby, żeby społeczeństwo nauczyło się korzystać z rzeczy wielorazowego użytku, co pomogłoby ograniczyć wyrzucanie i produkcję śmieci.

Z uwagi na ożywioną dyskusję i szybko mijający czas Tadeusz Chrzanowski zaproponował, żeby dodatkowe uwagi i pomysły przesłać drogą elektroniczną do Nadleśnictwa Żołędowo.

Weronika Wróblewska ustaliła ostateczny termin przesyłania propozycji do Programu Edukacji do końca przyszłego tygodnia (tj. do 23 lipca 2021 roku).

Protokołowała Agata Skoczek

3. Charakterystyka naturalnych walorów edukacyjnych nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Żołędowo utworzone zostało w 1886 roku z siedzibą we wsi Wtelno, którą w 1909 roku przeniesiono do wsi Żołędowo. Położone jest na terenie siedmiu gmin – Bydgoszcz, Osielsko, Dobrcz, Sicienko, Nakło, Pruszcz Pomorski i Koronowo.

Obecnie powierzchnia zarządzana przez nadleśnictwo wynosi 11 880,04 ha. Główne kompleksy leśne to obszary równinne, miejscami faliste, o wysokości od 60 do 95 m. n.p.m. W skład Nadleśnictwa wchodzi 10 leśnictw – Bocianowo, Jagodowo, Jastrzębie, Kruszyn, Nowy Mostek, Osowa Góra, Strzelce, Tryszczyn, Zdroje, Szkółka Leśna Tryszczyn.

Większość terenów leśnych (ok. 97 %) stanowią drzewostany ochronne. Na terenie nadleśnictwa występują cztery rezerваты przyrody – Augustowo, Kruszyn, Las Minikowski i Hedera. Inne formy ochrony przyrody występujące na terenie nadleśnictwa to – użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody, a także obejmujący swym zasięgiem Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Teren nadleśnictwa jest także miejscem występowania rzadkich gatunków roślin chronionych, jak np. wawrzynek wilczełyko, dziewięsił bezłodygowy, sasanka zwyczajna, lilia złotogłów, dyptam jesionolistny, widłak goździsty, storczyk szerokolistny, widłak jałowcowaty, chrobotek reniferowy.

W związku z dużym udziałem siedlisk borowych, młodników, penetracją terenów leśnych przez ludzi i wieloma pożarami, nadleśnictwo zaliczane jest do pierwszej, najwyższej kategorii zagrożenia pożarowego. Kolejnym, bardzo dużym i uciążliwym zagrożeniem dla naszych lasów jest zaśmiecanie. Corocznie zbieramy i wywozimy na wysypiska setki ton śmieci.

Kompleksy leśne nadleśnictwa położone na terenie miasta Bydgoszcz (w tym Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku) są miejscem wypoczynku mieszkańców Bydgoszczy i okolic. Popularnym miejscem letniego wypoczynku są również ośrodki rekreacyjne, zlokalizowane nad Jeziorem Borówno oraz przystań rzeczna – kamping PTTK Janowo Szlak Brdy.

Przez tereny leśne nadleśnictwa przebiega wiele szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i pieszych, szlaków konnych i ścieżki edukacji leśnej oraz ekologicznej. Dużą atrakcją, szczególnie dla szkół i przedszkoli, jest ścieżka edukacyjna w Leśnictwie Kruszyn oraz Park Edukacji Przyrodniczo-Leśnej im. Św. Huberta, w którym rośnie kolekcja kilkuset drzew i krzewów.

Nadleśnictwo Żołędowo prowadzi gospodarkę leśną opartą na najnowszych zasadach ekologicznych, mających na celu zachowanie ciągłości i trwałości użytkowania lasów, z jednoczesnym uodpornieniem ich na niekorzystne czynniki pochodzenia antropogenicznego.

4. Obiekty edukacji leśnej nadleśnictwa.

Nadleśnictwo posiada następujące obiekty edukacji leśnej:

- park Edukacji Przyrodniczo-Leśnej im. Św. Huberta przy siedzibie nadleśnictwa, o łącznej powierzchni ok. 4 ha, w parku znajduje się ścieżka edukacyjna
- ścieżka edukacyjna w Leśnictwie Kruszyn
- izba edukacji leśnej – 1 szt., znajduje się w parku nadleśnictwa
- leśne wiaty edukacyjne, w leśnictwach: Kruszyn, Szkółka Leśna Trzyszczyń i przy siedzibie nadleśnictwa

Leśna wiatka edukacyjna w Leśnictwie Kruszyn Fot. W.Wróbiewska

- punkty (powierzchnie edukacji leśnej):
 - szkółka leśna – szt. 1
 - drzewostany nasienne, ochronne – szt. 3

- plantacyjna uprawa nasienna buka – szt. 1
- obiekty małej retencji – szt. 6
- rezerваты przyrody – szt. 4 (Kruszyn, Las Minikowski, Hedera, Augustowo)
- wieże ppoż – szt. 2
- obiekty kultury i tradycji – szt. 2

Jedna z tablic przy ścieżce edukacyjnej w parku przy nadleśnictwie Fot. W.Wróbiewska

5. Obiekty edukacji leśnej innych podmiotów znajdujące się na terenie Nadleśnictwa Żółędowo.

- obiekty Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
- obiekty sakralne – przylegający bezpośrednio do parku nadleśnictwa drewniany kościół z 1715 roku
- obiekty Kujawsko Pomorskiego Centrum Edukacji Ekologicznej i Sportu
- użytek ekologiczny „Prodnia” w Jaruzynie
- ścieżka dydaktyczna na terenie stawów infiltracyjnych w Leśnictwie Osowa Góra

6. Partnerzy Nadleśnictwa Żółędowo w edukacji leśnej społeczeństwa.

- przedszkola, szkoły podstawowe i szkoły średnie
- ośrodki szkolno-wychowawcze
- wyższe uczelnie m.in. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy (również Uniwersytety trzeciego wieku)
- urzędy gmin: Sienko, Dobrcz, Osielsko
- Miasto Bydgoszcz
- Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy

- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy
- Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Bydgoszczy
- Kujawsko Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej i Sportu
- gminne ośrodki kultury
- biblioteki
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli
- Koło Gospodyń Wiejskich w Żołędowie
- Związek Harcerstwa Polskiego
- Stowarzyszenie Czysta Puszcza Bydgoska
- Fundacja Zielone Jutro
- Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
- Stowarzyszenie Bydgoski Alarm Smogowy
- Polski Związek Łowiecki
- Policja i Straż Pożarna
- lokalne organizacje pozarządowe
- lokalne media: prasa, radio, telewizja

7. Wydawnictwa edukacyjne o nadleśnictwie.

- „Nadleśnictwo Żołędowo” - folder promocyjny nadleśnictwa, Oficyna Wydawnicza FOREST
- mapa turystyczna Nadleśnictwa Żołędowo, Wydawnictwo Eko-Kapio
- „Ścieżki edukacji leśnej w rezerwacie Kruszyn” - broszura informacyjna

Wydawnictwa edukacyjne o Nadleśnictwie Żołędowo Fot. W.Wróbiewska

8. Regulamin zajęć edukacyjnych w Nadleśnictwie Żołędowo.

Regulamin zajęć edukacyjnych został wprowadzony Zarządzeniem nr 32/2019 z dnia 19.09.2021 roku w sprawie wprowadzenia „Regulaminu uczestnictwa w zajęciach z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonych na terenie Nadleśnictwa Żołędowo”. Ewentualne zmiany w regulaminie będą wprowadzane zarządzeniem nadleśniczego, a uaktualniony regulamin zamieszczony na stronie internetowej.

Regulamin został zamieszczony na stronie internetowej nadleśnictwa w zakładce „Edukacja”. Przed przystąpieniem do zajęć, opiekunowie grupy zapoznają się z regulaminem oraz podpisują oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji treści regulaminu.

REGULAMIN UCZESTNICTWA W ZAJĘCIACH Z ZAKRESU EDUKACJI PRZYRODNICZO-LEŚNEJ PROWADZONYCH NA TERENIE NADLEŚNICTWA ŻOŁĘDOWO

1. Uczestnikami zajęć z edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie Żołędowo są grupy zorganizowane, głównie w wieku przedszkolnym i szkolnym.
2. Grupy zgłaszane są przez placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze oraz organizacje nieprowadzące działalności zarobkowej w zakresie turystyki.
3. Zajęcia odbywają się w dniach i godzinach pracy nadleśnictwa, tj. dni robocze od 7:15 do 15:15.
4. Zajęcia z zakresu edukacji leśnej prowadzone przez Nadleśnictwo Żołędowo są bezpłatne.
5. Zajęcia edukacyjne w zakresie merytorycznym prowadzone są przez pracownika nadleśnictwa.
6. Opiekę nad grupą sprawują nauczyciele lub opiekunowie, wskazani w oświadczeniu (Załącznik nr 1), którzy **odpowiadają także za dyscyplinę i bezpieczeństwo uczestników zajęć**. Na każdą rozpoczętą grupę 15 uczestników wymagany jest minimum jeden opiekun (np. dwóch opiekunów na 16 dzieci). Jeden z opiekunów pełni jednocześnie funkcję koordynatora zajęć.
7. Program zajęć i ich termin jest uzgadniany i akceptowany przez prowadzącego zajęcia – upoważnionego przedstawiciela nadleśnictwa na etapie zgłoszenia grupy.

8. Jednostka zgłaszająca jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić nadleśnictwo o rezygnacji z rezerwacji.
9. Przedstawiciel nadleśnictwa ma prawo odmówić prowadzenia zajęć w przypadku nagannego zachowania grupy, niezgodnego ze zgłoszeniem stanu osobowego opiekunów lub liczby podopiecznych oraz niesprzyjających warunków atmosferycznych. W takim przypadku nadleśnictwo nie bierze odpowiedzialności za koszty poniesione przez jednostkę zgłaszającą.
10. Jednostka zgłaszająca jest zobowiązana do powiadomienia uczestników i ich rodziców/opiekunów o naturalnych zagrożeniach wynikających z przebywania na terenach leśnych, w szczególności:
 - o możliwości ukąszenia przez owady, kleszcze czy żmije, kontaktu z roślinami parzącymi itp.;
 - o zagrożeniu z tytułu poruszania się na terenach leśnych (zagrożenie ze strony spadających gałęzi, możliwość potknięć czy poślizgnięć na nierównościach terenu itp.);
 - o zagrożeniach z tytułu samowolnego oddalenia się od grupy w terenie leśnym (możliwość zabłądzenia);
 - o zagrożeniach z tytułu maszyn w ruchu (pojazdy transportowe);
 - o konieczności **zapewnienia uczestnikom zajęć terenowych odpowiedniego ubioru, dostosowanego do warunków terenowych i atmosferycznych**, w jakich prowadzone będą zajęcia oraz zabezpieczenia w repelenty
11. Jednostka zgłaszająca bierze odpowiedzialność za ewentualne następstwa zagrożeń, o których mowa w pkt. 10.
12. Jednostka zgłaszająca odpowiedzialna jest materialnie za szkody w infrastrukturze Nadleśnictwa Żołędowo powstałe w wyniku celowego działania lub rażących zaniedbań ze strony pracowników (nauczycieli, opiekunów grupy) lub ich podopiecznych.
13. Bezwzględny warunkiem przeprowadzenia zajęć jest wypełnienie oświadczenia (Załącznik nr 1) i przekazanie go upoważnionemu pracownikowi nadleśnictwa – prowadzącemu zajęcia (wypełnione oświadczenie można przekazać w dniu przeprowadzania zajęć, przed ich rozpoczęciem).
14. Uczestnictwo w zajęciach jest możliwe po dokonaniu uprzedniej rezerwacji osobiście lub telefonicznie pod nr telefonu:

-52 360 53 91, 578 598 888 (Weronika Wróblewska - zajęcia na ścieżce edukacyjnej w parku przy biurze Nadleśnictwa Żołędowo lub inne, adres: **Żołędowo, ul. Parkowa 4A, 86-031 Osielsko**)

-52 381 53 26, 604 213 315 (Zbigniew Sikora – zajęcia w Leśnictwie Kruszyn, adres: **Zielonczyn, ul. Spacerowa 131, 86-014 Sicienko**)

Załącznik nr 1 do Regulaminu

O Ś W I A D C Z E N I E

Zapoznałem/am się i akceptuję treść Regulaminu uczestnictwa w zajęciach z edukacji przyrodniczo-leśnej na terenie Nadleśnictwa Żołędowo, a także oświadczam, że przyjmuję na siebie odpowiedzialność za powierzonych mojej opiece uczniów/podopiecznych z

.....
.....

Oświadczam, iż znane są mi przepisy dotyczące zasad bezpieczeństwa na wycieczkach i imprezach dla dzieci i młodzieży i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

Ustalona przez nadleśnictwo data i godzina przeprowadzenia zajęć:

.....

1.
(data i podpis koordynatora wycieczki)
2.
(data i podpis opiekuna)
3.
(data i podpis opiekuna)
4.
(data i podpis opiekuna)

9. Planowane przedsięwzięcia edukacyjne nadleśnictwa na lata 2022-2031.

Planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej:

- prowadzenie zajęć oraz dla różnych grup wiekowych (zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych) z maksymalnym wykorzystaniem infrastruktury oraz potencjału edukacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem Parku Edukacji Przyrodniczo-Leśnej im. Św. Huberta w Żołędowie, ścieżki edukacyjnej w leśnictwie Kruszyn, Szkółki Leśnej Tryszczyn oraz pozostałych leśnictw
- pogadanki w lokalnych przedszkolach, szkołach (na zaproszenie)
- pogłębienie współpracy ze szkołami z terenu Nadleśnictwa Żołędowo oraz innymi lokalnymi szkołami, które wyrażają chęć podjęcia współpracy z nadleśnictwem
- inicjowanie przedsięwzięć edukacyjnych takich jak akcje sadzenia i sprzątania lasów
- kontynuacja projektu edukacyjnego „Leśna Skrzynia Skarbów”. Współorganizowanie inicjatywy razem z: Niepublicznym Przedszkolem „Tęcza” w Bydgoszczy, Miastem Bydgoszcz i Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli
- w miarę możliwości finansowych obecność stoiska edukacyjnego nadleśnictwa na festynach organizowanych przez lokalne instytucje
- w miarę możliwości finansowych organizowanie konkursów dla dzieci i młodzieży o tematyce przyrodniczo-leśnej
- organizacja szkoleń dla pracowników nadleśnictwa z zakresu edukacji przyrodniczo – leśnej oraz dla nauczycieli ze szczególnym zwróceniem uwagi na działalność Lasów Państwowych w zakresie szeroko rozumianej ochrony przyrody, udostępniania lasu, potencjału edukacyjnego nadleśnictwa
- remonty istniejących obiektów, modernizacja i ewentualna rozbudowa:
 - nadleśnictwo planuje utrzymanie i konserwację istniejących obiektów edukacyjnych i turystycznych według bieżących potrzeb i utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym
- komunikacja ze społeczeństwem w tematach związanych z użytkowaniem lasu (wycinką, trzebieżami) z wykorzystaniem adekwatnych form, takich jak:
 - spotkania z mieszkańcami (np. osiedli przylegających do lasu, w którym planujemy prace),
 - artykuły, programy, komunikaty w mediach na temat planowanych prac leśnych

- poszerzona informacja na stronie internetowej nadleśnictwa o planowanych pracach związanych z wycinką lasów czy trzebieżami,
- tablice informacyjne przy powierzchniach leśnych, gdzie planowane są zabiegi pielęgnacyjne (trzebieże) lub wycinka
- zacieśnienie współpracy z ZHP
- systematyczne wzbogacanie zasobów edukacyjnych nadleśnictwa o nowe materiały dydaktyczne
- współpraca z mediami – prasą, telewizją, radiem, portalami informacyjnymi
- prowadzenie strony internetowej nadleśnictwa i profilu Facebook, jako źródła informacji o bieżących działaniach nadleśnictwa, w tym wydarzeniach edukacyjnych
- wzbogacenie nadleśnictwa o nowe wydawnictwa o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w miarę możliwości finansowych

10. Plany roczne działalności edukacyjnej nadleśnictwa:

11. Sprawozdania roczne z działalności edukacyjnej nadleśnictwa: